OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lausunto

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Erityisasiantuntija Sonja Sjöman
Erityisasiantuntija Sini Nieminen

22.10.2024

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Vastine hallituksen esityksestä (HE 69/2024 vp) annettujen lausuntojen johdosta (naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen rangaistavuuden selkeyttäminen, tapon syyteoikeuden vanhentumisesta luopuminen ja lapsensurmasäännöksen kumoaminen)

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä vastinetta otsikkoasiassa. Oikeusministeriö toteaa asiassa kunnioittavasti seuraavan.

1. Yleistä lausunnoista

Oikeusministeriö toteaa, että nyt kyseessä olevan hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 18.4.–23.5.2024 ja esitysluonnokseen annetuista lausunnoista laadittiin lausuntotiivistelmä, joka on julkaistu oikeusministeriön julkaisusarjassa 3.10.2024 (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:35). Lausuntopalautetta ja sen huomioon ottamista hallituksen esityksessä esitellään tarkemmin hallituksen esityksen osiossa 6.

Tämän vastineen laatimista varten oikeusministeriön käytössä on ollut hallituksen esitystä HE 69/2024 vp, jäljempänä ”HE”, koskevat eduskunnan lakivaliokunnan pyytämät ja saamat asiantuntijalausunnot seuraavilta tahoilta: African Care ry, Amnesty International Suomen osasto, Helsingin kaupunki, Helsingin käräjäoikeus, Helsingin poliisilaitos, Ihmisoikeusliitto, imaami Sharmarke Said Aw-Musse, Lapsiasiavaltuutettu, Miesjärjestöjen keskusliitto ry (MJKL), Monika-Naiset liitto ry, Naisjärjes-

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

töjen Keskusliitto, opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), Plan International Suomi, Poliisihallitus, professori Minna Kimpimäki, professori Sakari Melander, professori Veli-Pekka Viljanen, sisäministeriö (SM), sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Suomen Asianajajaliitto, Suomen World Vision, Syyttäjälaitos, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja väitöskirjatutkija ja yliopisto-opettaja Minna Taipale. Lisäksi oikeusministeriön käytössä on ollut lisäselvitys seuraavilta tahoilta: professori Minna Kimpimäki ja väitöskirjatutkija ja yliopisto-opettaja Minna Taipale.

Lausunnoista ilmenee, että esitystä kannatetaan laajasti.

Joitakin kriittisiä huomioita on kuitenkin esitetty. Näistä keskeisimmät koskevat kolmea pääteemaa:

1) Ehdotetun naisen sukuelinten silpomista koskevan uuden rikoslain 21 luvun 6 b §:n tunnusmerkistö, erityisesti muuta vahingoittamista koskeva tekotapatunnusmerkki;

2) Rangaistusasteikkojen oikeasuhtaisuus rikoslain 21 lukuun ehdotetuissa uusissa naisen sukuelinten silpomista koskevassa 6 b §:ssä ja naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevassa 6 c §:ssä ja

3) Täytetyn tapon syyteoikeuden vanhentumisesta luopuminen.

Lisäksi joissakin lausunnoissa kiinnitettiin huomiota seuraaviin asioihin:

- silpomisen uusinnan (esimerkiksi reinfibulaatio) rangaistavuus,
- ehdotetun naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan uuden 6 c §:n kattavuus,
- viimeksi mainittua ehdotettua pykälää koskevat tulkinta- ja näyttökysymykset,
- telekuuntelu viimeksi mainitun ehdotetun rangaistussäännöksen yhteydessä,
- alle 18-vuotiaaseen kohdistuneen naisen sukuelinten silpomisen valmistelurikoksen eri tekotapojen vanhentumisajan alkamisajankohdat,
- lapsensurmaa koskevan säännöksen kumoamisen tarpeellisuus ja kumoamisesityksen perustelut;
- tarve pakottavan kontrollin kriminalisoimiseen.

Oikeusministeriö katsoo, että asiantuntijakuulemisessa on käsitelty tarkkanäköisesti merkittäviä kysymyksiä, mutta ettei sellaisia olennaisia seikkoja ole esitetty, joita hallituksen esityksen valmistelussa ei ollut jo otettu huomioon. Hallituksen esitystä on lausuntojen valossa pidettävä edelleen perusteltuna.

Seuraavassa esitetään oikeusministeriön yksityiskohtaiset kannanotot keskeisiin asiantuntijalausunnoissa esitettyihin huomautuksiin. Lausunnonantajien huomioita on tiivistämistä varten lyhennetty ja ryhmitelty uudestaan ja niiden kieliasua on yhtenäistetty. Lausumia ei pääsääntöisesti ole toistettu siltä osin kuin lausunnonantajat ovat ilmoittaneet kannattavansa esityksen hyväksymistä tai lausunnoissa tuetaan tai toistetaan esityksen ehdotuksia tai argumentaatiota taikka muissa lausunnoissa jo esitettyä.

2. Ehdotetun naisen sukuelinten silpomista koskevan uuden rikoslain 21 luvun 6 b §:n tunnusmerkistö, erityisesti muuta vahingoittamista koskeva tekotapatunnusmerkki

Helsingin käräjäoikeuden kirjallisessa lausunnossa (16.9.2024) katsotaan, että Istanbulin sopimus (38 artikla) tai niin sanottu NKV-direktiivi (3 artikla) eivät edellyttäisi Suomea kriminalisoimaan kaikkein lievimpiä tekomuotoja vähimmäisvaatimuksen ollessa muun silpomisen kriminalisoiminen.

> **Oikeusministeriö** viittaa hallituksen esityksessä sivulla 7 lausuttuun. Sekä Istanbulin sopimuksessa että NKV-direktiivissä velvoitetaan kriminalisoimaan myös ”muu silpominen”, jolla sekä Istanbulin sopimuksen selitysmuistion että NKV-direktiivin johdanto-osan mukaan tarkoitetaan kaikkien muiden fyysisten muutosten aiheuttamista tytön tai naisen sukuelimiin. (ks. selitysmuistio kohta 199; HE 155/2014 vp, s. 52/I ja NKV-direktiivin johdanto-osan 15 kappale). Oikeusministeriö katsoo kyseisten instrumenttien edellyttävän myös silpomisen lievimpien tekomuotojen kriminalisoimista, ja esityksen mukainen ehdotettu uusi naisen sukuelinten silpomista koskeva rikoslain 21 luvun 6 b §:n tunnusmerkistö on laadittu tämän lähtökohdan pohjalta.

Professori Kimpimäki on kirjallisessa lausunnossaan (17.9.2024) pitänyt puutteena sitä, ettei esitykseen ole sisällytetty ehdotusta naisen sukuelinten silpomisen määritelmäsäännöstä.

> **Oikeusministeriö** viittaa hallituksen esityksessä sivuilla 7-9 lausuttuun. Silpomiselle ei ole selvää kansainvälistä legaalimääritelmää. Useimmiten käytetyt silpomisen legaalimääritelmät, kuten Istanbulin sopimuksessa ja NKV-direktiivissä käytetyt määritelmät, kattavat periaatteessa sanamuotojensa mukaan laajan määrän myös sellaisia tekoja, joihin ei välttämättä sisälly lainkaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tai kunniaan liittyvää väkivaltaa.
>
> Oikeusministeriö katsoo, että selvän kansainvälisen silpomisen legaalimääritelmän puuttuessa ehdotetusta uudesta naisen sukuelinten silpomista koskevasta rikoslain 21

luvun 6 b §:stä käy riittävällä täsmällisyydellä ilmi, mitä rikoslaissa rangaistavaksi säädetyllä silpomisella tarkoitettaisiin, ottaen huomioon pykälän otsikon ja tunnusmerkistön kuvauksen sekä hallituksen esityksen sisältämät perustelut.

Professori Kimpimäen lausunnossa katsotaan lisäksi, että esityksen mainintaa, jonka mukaan rangaistavuuden ulkopuolelle on tarkoitus rajata toimenpiteet, joihin täysivaltainen henkilö hakeutuu itse laillisen palveluntarjoajan luokse, voitaisiin pitää laillisuusperiaatteen näkökulmasta jossain määrin ongelmallisena, koska tälle tulkinnalle ei näyttäisi olevan selkeää lakiperustaa eikä tätä rajausta voida esityksen mukaan perustella myöskään henkilön suostumuksella.

Helsingin käräjäoikeuden lausunnossa katsotaan, että tunnusmerkistö sanamuotonsa perusteella kattaa huomattavasti enemmän erilaisia menettelyjä kuin hallituksen esityksen perusteella on tarkoitettu ja että tämä ei noudattaisi hyvää lainsäädäntötekniikkaa. Lausunnossa katsotaan HE:n perustelujen (koskien muun muassa tappelutilanteissa, urheilussa, sukuelinlävistyksiä otettaessa ja vapaaehtoisesti kirurgiseen toimenpiteeseen hakeutumisesta sukuelimeen aiheutuvien vammojen ja kivun rajaamista säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle sekä vähäisimpienkin tunnusmerkistön täyttävien menettelyjen jättämistä teon oikeudenvastaisuuden poistavan suostumusopin ulkopuolelle) viittaavan siihen, että silpomisteon erilliskriminalisointi on sitä eksplisiittisesti ilmaisematta ollut tarkoitus kytkeä tietynlaiseen teon tarkoitukseen. Lausunnossa pidetään tätä ongelmallisena ja katsotaan, että mikäli teko edellyttää jotain tarkoitusta taikka teon kohteelta muita ominaisuuksia tai esimerkiksi uhrin alisteista asemaa, tällaisen tarkoituksen tai olosuhteen tulisi selvästi käydä ilmi itse rangaistussäännöksestä. Lausunnossa katsotaan myös, että lainvalmisteluaineistossa tulisi yksittäisten esimerkkien käsittelemisen asemesta pyrkiä kuvaamaan niitä yleisiä periaatteita ja näkökohtia, joilla sovellettavan tunnusmerkistön valinta pahoinpitelysäännösten ja naisen sukuelinten silpomisen välillä tapahtuu. Lausunnossa katsotaan, että HE:n perusteella jää epäselväksi, miten muita kuin esimerkkitapauksia olisi silpomistunnusmerkistöjen täyttymisen näkökulmasta arvioitava suhteessa pahoinpitelyä koskeviin yleisiin rangaistussäännöksiin, kun esityksen perusteella (s. 55) esimerkiksi hankaamalla tai nipistämällä toteutettu teko täyttäisi nyt käsiteltävänä olevan tekotapatunnusmerkin edellyttäen, että siitä aiheutuisi sukuelimeen pysyvää tai tilapäistä vahinkoa. Lausunnossa todetaan, että teon seuraus voisi vähäisimmillään esityksen perusteella olla mustelma, ruhje (s. 55) tai mitä ilmeisimmin minkä tahansa laatuinen psyykkinen haitta (s. 56).

Myös professori Melander on kirjallisessa lausunnossaan (13.9.2024) kiinnittänyt huomiota ehdotettuun lievimpiä tekomuotoja koskevaan sääntelyyn. Professori Melanderin lausunnossa todetaan seuraavaa: ”Koska ehdotettu rikoslain 21 luvun 6 b § ei sisällä esimerkiksi korotettua tahallisuutta koskevaa vaatimusta, säännös sanamuotonsa mukaan näyttäisi soveltuvan myös sellaisiin mustelman aiheuttaneisiin tekoihin, jotka eivät välttämättä liity sukuelinten silpomis- tai vahingoittamistarkoituksessa tehtyyn toimintaan. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden

kannalta saattaisi näin olla perusteltua, että säännöksen kattamaa rangaistavan käyttäytymisen alaa pyrittäisiin muuta vahingoittamista koskevan tekotapatunnusmerkin osalta rajaamaan tavalla, joka kohdentaisi rangaistavat teot sukuelinten silpomis- tai vahingoittamistarkoituksessa tehtyihin tekoihin. Tämä voitaisiin toteuttaa mahdollisesti esimerkiksi korotettua tahallisuutta koskevalla tunnusmerkillä.” Myös lakivaliokunnan suullisessa kuulemisessa 13.9.2024 käsiteltiin tätä asiaa.

Oikeusministeriö katsoo, että edellä kuvatuissa lausunnoissa tuodaan sinänsä esiin tärkeitä näkökohtia ehdotetun tunnusmerkistön soveltamisajan rajauksista ja täsmällisyydestä ja niihin liittyviä kysymyksiä arvioidaan huolellisesti. Oikeusministeriö kuitenkin viittaa ensinnäkin hallituksen esityksessä sivuilla 55-56 lausuttuun. Esityksen perustelujen mukaan ehdotetun naisen sukuelinten silpomista koskevan uuden rangaistussäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät pahoinpitely- tai tappelutilanteessa taikka urheilussa henkilön sukuelinten alueelle kohdistunut potku, lyönti tai muu isku, joka aiheuttaa sukuelimeen vamman. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös lääketieteellisesti perustellut, terveydenhuollon ammattihenkilön potilaslainsäädännön mukaisesti asianmukaisesti suorittamat lääketieteelliset toimenpiteet sekä teot, joissa henkilö vapaaehtoisesti hakeutuu laillisesti tarjottavaan esteettisen kirurgian toimenpiteeseen tai esimerkiksi sukuelinlävistykseen. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös seksuaalista kanssakäymistä koskevat tilanteet, vaikka tässä yhteydessä sukuelimeen aiheutuisi vamma.

Toiseksi oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksen sivuilla 55-56 lausuttuun. Lievimmissä teoissa vahingon tosiasiallinen aiheutuminen voi olla vaikeasti arvioitavissa, ja esimerkiksi pisto tai viilto voi parantua jättämättä pysyviä jälkiä. Tällöin vahingon aiheutumista voitaisiin arvioida esimerkiksi siitä aiheutuvan haitan avulla, ja haitta voi olla myös psyykkistä.

Oikeusministeriö katsoo, että laillisuusperiaatteen kannalta hyväksyttävänä voidaan pitää esityksessä noudatettua ratkaisua, jossa pykälän otsikon selventämän tunnusmerkistön sanamuodon tulkintaa edelleen täsmennetään esityksen perusteluissa rajaamalla soveltamisalan ulkopuolelle kattavasti tilanteita, jotka eivät mitenkään liity silpomiseen. Kyse on nimenomaan soveltamisalan rajaamisesta, ei laajentamisesta. Lisäksi ottaen huomioon pykälän otsikko kyseisten soveltamisalan rajausten ei voida katsoa olevan ennalta-arvaamattomia vaan pikemminkin jopa varsin itsestään selviä.

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetussa tunnusmerkistössä tarkoitetulta naisen tai tytön ulkoisen sukuelimen vahingoittamiselta ei edellytetä vahingon pysyvyyttä ja että esityksessä todettu siitä, että lievimpien tekojen osalta esimerkiksi pisto- tai viiltokohdan

parantuessa pysyviä jälkiä jättämättä vahingon aiheutumista voitaisiin arvioida esimerkiksi psyykkisen haitan avulla, ei viittaa siihen, että säännöksessä edellytetty vamma voisi olla vain psyykkinen vaan siihen, että jo parantuneen fyysisen vamman aiheutumisen osalta lisäksi aiheutuneella psyykkisellä vammalla voi olla näyttöarvoa suhteessa fyysiseen vammaan. Tämä seuraa jo ehdotetun säännöksen sanamuodosta, jonka mukaan edellytetään sitä, että henkilö ”poistaa kokonaan tai osittain tai muuten vahingoittaa naisen tai tytön *ulkoista sukuelintä*”. Säännöksen sanamuodon perusteella on selvää, että vahingoittamisen olisi kohdistuttava ulkoiseen sukuelimeen eikä psyykkisen terveyden vahingoittaminen täyttäisi tunnusmerkistöä.

Kaikki edellä selostettu huomioiden oikeusministeriö katsoo, ettei säännöksen täsmällisyys edellytä teon tarkoituksen tai uhrin alisteiden aseman tai muun lisäominaisuuden sisällyttämistä tunnusmerkistöön. Tällaisten lisäkriteerien sisällyttäminen tunnusmerkistöön voisi lisäksi merkittävästi vaikeuttaa tunnusmerkistön täyttymisen toteen näyttämistä. Tietyn tarkoituksen edellyttäminen merkitsisi myös rakenteellisesti merkittävää muutosta ehdotettuun pykälään.

Oikeusministeriö katsoo, että vahingoittamistarkoitus ei välttämättä auttaisi tunnusmerkistön tasolla selventämään, millaisissa teoissa on kyse silpomisesta ja millaisissa teoissa aivan muista tilanteista, joissa sukuelimeen voi aiheutua vamma. Kuten silpomisessa, myös esimerkiksi vapaaehtoisesti hakeuduttaessa laillisesti tarjottavaan esteettisen kirurgian toimenpiteeseen voidaan toimenpiteessä ajatella olevan tarkoituksena sukuelimen vahingoittaminen. Tällaisessa tilanteessa ei kuitenkaan tarkoituksena ole yksilön vahingoittaminen kokonaisuutena ajatellen, eikä tällaista kokonaisuutena ajateltavaa yksilön vahingoittamisen tarkoitusta ole välttämättä myöskään aina silpomisessa, jonka taustalla olevat syyt voivat liittyä myös pyrkimykseen edistää teon kohteen yhteenkuuluvuutta yhteisöön ja mahdollisuutta solmia avioliitto. Tässä yhteydessä on toki korostettava, ettei silpominen ole hyväksyttävää myöskään näistä syistä.

Oikeusministeriö katsoo, että silpomistarkoitus puolestaan saattaisi silpomis-sanan vuoksi synnyttää virheellisen mielikuvan siitä, että kyseeseen tulisivat vain lievää vakavammat silpomisen muodot. Kielitoimiston sanakirjan mukaan sanan ”silpoa” merkityssisältö on ”leikata palasiksi (vars. turmellen), leikellä, paloitella; raadella, raastaa (rikki).” Näin ollen tällainen muotoilu olisi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen sisältämän täsmällisyysvaatimuksen kannalta ongelmallinen. Pelkkään vahingoittaa-sanaan ei sisälly samanlaista virheellisesti suppean tulkinnan vaaraa.

Helsingin käräjäoikeuden lausunnossa katsotaan lisäksi lievimpiin tekomuotoihin viitaten, että HE:n perusteluissa todettu siitä, että uhrin suostumus ei poistaisi teon oikeudenvastaisuutta, merkitsisi poikkeamista rikosoikeuden yleisistä opeista, ja lausunnossa pidetään ongelmallisena ”poikkeamista rikosoikeuden yleisistä opeista yksittäistä erilliskriminalisointia koskevalla tarkemmin perustelemattomalla esityölausumalla”. Lausunnossa tuodaan tässä yhteydessä esiin, että loukatun suostumusta koskeva oppi HE:ssakin todetuin tavoin poistaa teon oikeudenvastaisuuden aina törkeän pahoinpitelyn rajaan saakka. Helsingin käräjäoikeuden lausunnossa todetaan, että ”yleisestä loukatun suostumuksen teon oikeudenvastaisuuden poistavasta opista ei ole aihetta esityksessä todetuin tavoin poiketa, vaan asia tulee jättää lievimpien silpomistunnusmerkistön täyttävien tekojen osalta tuomioistuimen yksittäistapauksessa harkittavaksi ottaen huomioon kaikki teon olosuhteet. Vaihtoehtoisesti tunnusmerkistön soveltuminen tulisi rajata yksin sukuelinten poistamiseen ja vakavaan vahingoittamiseen, jolloin vastaavia ongelmia rikosoikeuden yleisistä opeista poikkeamisen osalta ei olisi”.

Oikeusministeriö viittaa tässä vastineessa edellä lausumaansa Istanbulin sopimuksen ja NKV-direktiivin velvoitteista ja katsoo, etteivät ne mahdollista tunnusmerkistön soveltumisen rajaamista vain sukuelinten poistamiseen ja vakavaan vahingoittamiseen.

Suostumusoppia koskien oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivuilla 64-65 lausuttuun. Perustuslain 11 §:n takaama uskonnon ja omantunnon vapaus ei voi oikeuttaa missään olosuhteissa ihmisyksilöiden silpomista, kuten naisten ympärileikkausta (HE 309/1993 vp, s. 56). Oikeusministeriö viittaa myös hallituksen esityksessä sivuilla 56-57 lausuttuun. Naisen sukuelinten silpomisessa voidaan katsoa olevan kysymys sellaisesta vakavasta ihmisoikeusloukkauksesta, johon ei voida pätevästi antaa suostumusta. Lisäksi sukuelinten silpomisella pyritään kontrolloimaan uhria, ja uhri on usein muutoinkin sillä tavalla alisteisessa ja haavoittuvassa asemassa, että hänen suostumuksensa vapaaehtoisuudesta ei voitaisi käytännössä varmistua.

Oikeusministeriö viittaa myös hallituksen esityksessä sivuilla 66-67 lausuttuun. Ehdotettu naisen sukuelinten silpomista ja sen valmistelua koskeva säännös määrittelisi rangaistavaksi teot, joilla loukataan henkeä ja terveyttä (oikeutta elämään), seksuaalista itsemääräämisoikeutta, henkilökohtaista koskemattomuutta ja lasten oikeutta terveelliseen ja turvalliseen kehitykseen.

Oikeusministeriö korostaa, että ehdotetulla rangaistussäännöksellä suojeltaisiin useita oikeushyviä, joista oikeus elämään ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen on turvattu perustuslain 7 §:ssä. Teossa ei siten olisi kyse vain fyysisten vammojen laadusta ja määrästä vaan laajemmin yksilön useiden oikeuksien loukkauksesta. Oikeusministe-

riö katsoo, että perusteluissa todettu siitä, että uhrin suostumus ei poistaisi teon oikeudenvastaisuutta, ei itse asiassa merkitsisi poikkeamista rikosoikeuden yleisistä opeista, sillä ehdotetussa pykälässä olisi myös sen soveltamisalaan kuuluvien lievimpien tekojen osalta kyse teoista, jotka erityisesti perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta kokonaisuutena arvioiden ovat selvästi vakavampia kuin pelkästään vahingon vakavuuden näkökulmasta arvioituna.

3. Rangaistusasteikkojen oikeasuhtaisuus rikoslain 21 lukuun ehdotetuissa uusissa naisen sukuelinten silpomista koskevassa 6 b §:ssä ja naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevassa 6 c §:ssä

Helsingin käräjäoikeuden lausunnossa katsotaan, että mikäli tunnusmerkistön soveltumista ei Helsingin käräjäoikeuden ehdottamin tavoin rajata alarajalla naisen sukuelinten vakavaan vahingoittamiseen, rangaistuksen määräämisessä noudettava suhteellisuusperiaate ja tässä tapauksessa myös rikosoikeuden sukupuolineutraaliutta koskeva periaate edellyttäisivät, että ainakin naisen sukuelinten silpomista koskevan ehdotetun rangaistussäännöksen rangaistusminimiä laskettaisiin huomattavasti. Lausunnossa katsotaan, että esitetty rangaistussäännös olisi ”jopa lähes ilmeisessä ristiriidassa rangaistuksen määräämisessä noudettavan suhteellisuusperiaatteen kanssa”. Lausunnon mukaan esityksessä rangaistusasteikon perusteleminen yksin teon vakavalla luonteella sopisi huonosti yhteen esityksessä käsiteltyjen vähäisimpien menettelyjen tosiasiallisen vahingollisuuden ja vaarallisuuden kanssa. Lausunnossa tuodaan esiin esimerkki, jonka mukaan miestyyppisiin sukuelimiin kohdistuvasta nipistämisestä ja tästä seuraavasta mustelmasta, mikäli tekoon liittyisi esimerkiksi esitöissä kuvattu vaikutin ja teko on kohdistunut alaikäiseen poikaan, kysymykseen voisi vakiintuneen rangaistuskäytännön perusteella tulla alle kolmen kuukauden vankeusrangaistus.

Oikeusministeriö viittaa tässä vastineessa edellä lausumaansa koskien ehdotetun naisen sukuelinten silpomista koskevan rangaistussäännöksen soveltamisalaan kuuluvien lievimpienkin tekojen vakavuutta ja moitittavuutta kokonaisuutena arvioiden ja katsoo, että ehdotettu rangaistusasteikko on oikeasuhtainen. Oikeusministeriö toteaa, ettei tyttöjen ja poikien sukuelimiin kohdistettuja tekoja voida arvioida yksinomaan fyysisen puuttumisen laajuuden perusteella. Oikeusministeriö viittaa myös hallituksen esityksessä sivulla 5 todettuun. Eduskunnan lakivaliokunta on korostanut, etteivät poikien eilääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyvät sääntelytarpeet saa viivästyttää tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuuden selkeyttämistä (LaVM 6/2020 vp, s. 11).

Helsingin käräjäoikeuden lausunnossa rangaistusasteikkoa koskeva kritiikki koskee myös naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan rangaistussäännöksen rangaistusminimiä, jonka osalta lausunnossa todetaan, että ei olisi perusteltua säätää yhtä ankaraa rangaistusminimiä kuin törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta, koska viimeksi mainittu rangaistussäännös koskee vähimmilläänkin törkeän pahoinpitelyn valmistelua eivätkä lausunnon mukaan lievimmät tunnusmerkistön täyttävät silpomisteot moitittavuudeltaan yllä lähellekään törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävien tekojen tasoa.

Myös professori Melander on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan rangaistussäännöksen rangaistusminimiin. Professori Melanderin lausunnossa katsotaan, että olisi ajateltavissa, että ehdotetun säännöksen kattamat teot rinnastuisivat moitittavuudeltaan ennen muuta rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitetun törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun kattamiin tekoihin ja että näin ollen ehdotetun rikoslain 21 luvun 6 c §:n vähimmäisrangaistus voitaisiin oikeasuhtaisuussyistä asettaa samalle tasolle kuin rikoslain 21 luvun 6 a §:n rangaistusasteikko. Myös lakivaliokunnan suullisessa kuulemisessa 13.9.2024 käsiteltiin tätä asiaa.

> **Oikeusministeriö** viittaa tässä vastineessa edellä lausumaansa koskien ehdotetun naisen sukuelinten silpomista koskevan rangaistussäännöksen soveltamisalaan kuuluvien lievimpienkin tekojen vakavuutta ja moitittavuutta kokonaisuutena arvioiden. Lisäksi oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivulla 55 lausuttuun. Neljän kuukauden vähimmäisrangaistuksen tarkoituksena on asettaa teolle rangaistusasteikko, joka olisi johdonmukainen rikoslain muiden rangaistuasteikkojen kanssa.
>
> Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetun naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan rangaistussäännöksen rangaistusasteikkoa on arvioitu HE:ssä. Asiantuntijakuulemisessa esitettyjä näkökohtia kokonaisuutena arvioimalla voidaan todeta, että perusteita voidaan esittää myös sellaisen ratkaisun puolesta, jonka mukaan rangaistusasteikon vähimmäisrangaistukseksi säädettäisiin rikoslain 21 luvun 6 a §:n mukaisen törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelua vastaten vankeuden yleinen minimi. Oikeusministeriö pitää kuitenkin edelleen esityksessä omaksuttua ratkaisua perusteltuna.

4. Täytetyn tapon syyteoikeuden vanhentumisajasta luopuminen

Professori Melander katsoo kirjallisessa lausunnossaan (13.9.2024), ettei esityksessä ehdotetulle täytetyn tapon vanhentumisajan luopumiselle ole esitetty erityisen vakuuttavia perusteita. Melanderin

mukaan tapon vanhentumattomuutta ei voida perustella samoin argumentein kuin murhan vanhentumattomuutta, sillä tapon moitittavuus, joka ilmenee myös alemmasta rangaistusasteikosta, on murhaa vähäisempi. Lisäksi professori Melander nostaa esille, että tapon tunnusmerkistö saattaa täyttyä teoissa, joissa tekijä ei ole tavoitellut uhrin surmaamista. Kun taas on kysymys tarkoituksellisesta toisen surmaamisesta, kysymys on usein vakaasti harkiten tai erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tehdystä henkirikoksesta, jolloin kysymys on pääsääntöisesti, törkeyden kokonaisarvostelun täyttyessä, murhasta. Professori Melanderin mukaan on näin selkeitä teon moitittavuuteen liittyviä perusteita, jotka perustelevat tapon syyteoikeuden vanhentumista koskevaa voimassa olevaa sääntelyä. Lisäksi Melanderin mukaan vaikuttaa vahvasti siltä, että ehdotetulle sääntelylle ei ole esitetty painavaa yhteiskunnallista tarvetta, koska käytännössä lähes kaikki henkirikokset selvitetään suhteellisen pian epäillyn teon jälkeen. Yksittäisten tekojen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa rikosoikeudellisesta vanhentumista koskevassa sääntelyssä omaksuttuja perusratkaisuja. Melanderin mukaan tapon vanhentumattomuuteen ei liity sellaisia periaatteellisia näkökohtia kuin murhan vanhentumattomuuteen. Lisäksi Melanderin mukaan ehdotettu sääntely muodostuisi oikeasuhtaisuuden kannalta pulmalliseksi, koska nykyisin vanhentumattomuus liittyy vain niihin rikoksiin, joista on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi elinkautinen vankeusrangaistus.

Professori Viljanen katsoo kirjallisessa lausunnossaan (20.9.2024), että ehdotus täytetyn tapon syyteoikeuden vanhentumisesta luopumisesta täyttää perusoikeuksien rajoitusedellytykset, kuten hyväksyttävän rajoitusperusteen ja rajoituksen oikeasuhtaisuuden vaatimuksen.

Oikeusministeriö toteaa, että professori Melander on lausunnossaan tuonut esille sinänsä merkittäviä perusteluja täytetyn tapon syyteoikeuden vanhentumista koskevalle nykyiselle sääntelylle. Se, että tappo on moitittavuudeltaan vähäisempi kuin murha, ei oikeusministeriön mukaan kuitenkaan aseta estettä sille, etteikö täytetyn tapon syyteoikeuden vanhentumisen osalta voitaisi tehdä voimassa olevaan lainsäädäntöön poikkeusta. Oikeusministeriö viittaa tältä osin esityksen sivuilla 28–30 lausuttuun. Esityksen mukaan täytetyssä tapossa on kyse kuitenkin niin vakavasta rikoksesta, että olisi perusteltua tehdä poikkeus vanhentumisjärjestelmään. Esityksessä todetuin tavoin täytetyn tapon osalta voidaan katsoa, ettei rikoksen hyvitystarve vähene ajan saatossa. Kyse on arvokkaimpaan oikeushyvään, henkeen, kohdistuvasta tahallisesta rikoksesta, johon ei liity lieventäviä asianhaaroja. On huomioitava, että tappoa koskevalla kriminalisoinnilla turvataan osaltaan perustuslaissa jokaiselle säädettyä oikeutta elämään (PL 7 § 1 mom.), jolla on korostettu asema perusoikeuksien joukossa. Täytettyä tappoa koskevalla syyteoikeuden vanhentumisajasta luopumisella suojataan viime kädessä tätä mainittua oikeutta.

Oikeusministeriö katsoo esityksessä todetuin tavoin, että täytetyn tapon vanhentumattomuuden perusteluna voidaan esittää sen periaatteellinen merkitys ja että täytetystä taposta tulisi voida saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen ilman, että vanhentumista koskevat säännökset asettaisivat tälle estettä. Kuten esityksessä todetaan, rikosoikeudellinen rajanveto murhan ja tapon välillä ei ole täysin selvää, vaan se ratkeaa yksittäisessä oikeudenkäynnissä. Tällöin on mahdollista, että alun perin murhana syytetty teko katsottaisiin tuomioistuimessa täyttävän tapon tunnusmerkistön, ja jos tapauksessa syyte olisi nostettu tappoa koskevan syyteoikeuden vanhentumisajan jälkeen, olisi tuomioistuimen hylättävä syyte vanhentuneena. Oikeusministeriö katsoo, että sillä on suuri periaatteellinen merkitys, tuomittaisiinko tekijä tällaisessa mainitussa tilanteessa vai hylättäisiinkö syyte syytteen vanhentumisen vuoksi, vaikka kiistaton näyttö osoittaisi tapon tunnusmerkistön täyttyneen.

Kuten rikoslain 8 luvun 1 §:stä ilmenee, vanhentumissääntelyssä on nykyäänkin erityissääntelyä tiettyjen rikostyyppien osalta.

Oikeusministeriö katsoo kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottaen, että rikosoikeudelliseen järjestelmään poikkeuksen säätäminen täytetyn tapon syyteoikeuden vanhentumisen osalta voidaan katsoa perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäväksi, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaksi ja oikeasuhtaiseksi.

5. Muut keskeiset huomiot

5.1 Silpomisen uusinnan (esimerkiksi reinfibulaatio) rangaistavuus

Lapsiasiavaltuutetun kirjallisessa lausunnossa (13.9.2024) katsotaan naisen sukuelinten silpomista koskevaa ehdotettua uutta rikoslain 21 luvun 6 b §:n tunnusmerkistöä koskien, että ”[h]allituksen esityksen säännösehdotuksissa tai niiden säännöskohtaisissa perusteluissa ei kuitenkaan käsitellä nimenomaisesti silpomisen uusintaa (reinfibulaatio), joten sen rangaistavuus jää epäselväksi.”

Oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivuilla 33 ja 55-56 lausuttuun. Esityksessä todetaan, että ehdotetun säännöksen piiriin kuuluisivat kattavasti eriasteiset silpomisteot. Uudelleen silpomista ei perusteluissa rajata säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Esityksen perusteluissa soveltamisalan ulkopuolelle rajataan sen sijaan pelkkä kivun aiheuttaminen esimerkiksi hankaamalla tai nipistämällä sekä sellaisia tilanteita, jotka eivät mitenkään liity silpomiseen, kuten esimerkiksi sukuelimeen aiheutuvat urheiluvammat ja sukuelinlävistyksen ottaminen. Myös lääketieteellisesti perustellut, terveydenhuollon ammattihenkilön potilaslainsäädännön mukaisesti asianmukaisesti suorittamat lääketieteelliset toimenpiteet jäisivät säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle, ja lääketieteellisiin perusteisiin voisi kuulua esimerkiksi synnytyksestä aiheutuneiden vaurioiden ompelu- tai muut korjaustoimenpiteet.

Oikeusministeriö katsoo, että ottaen huomioon esityksessä todetut seikat tunnusmerkin ”tai muuten vahingoittaa naisen tai tytön ulkoista sukuelintä” sanamuoto riittävän selkeästi kattaa myös silpomisen uusimisen.

5.2 Naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan ehdotetun uuden 6 c §:n kattavuus: yritys pakottaa tai taivutella naista tai tyttöä sukuelinten silpomiseen ja naisen tai tytön ulkomaille viemisen suunnittelu

Naisjärjestöjen Keskusliiton kirjallisessa lausunnossa (5.9.2024) tuodaan esiin, että ”[y]ritys pakottaa tai taivutella henkilö sukuelinten silvontaan tulisi säätää rangaistavaksi huolimatta siitä, alistuuko uhri sen seurauksena silpomiseen”, että ”sen näyttäminen toteen, että pakottamisella tai järjestämisellä on kyetty vaikuttamaan naisen tai tytön tahtoon tilanteessa, jossa itse tekoa ei kuitenkaan ole tapahtunut, voi olla hankalaa” ja että ”Naisjärjestöjen Keskusliitto pitää tärkeänä, ettei rikoslakiin jää aukkoja ulkomaille viemisen tai sen valmistelun suhteen ja kehottaa varmistamaan, että myös ulkomaille viemisen suunnittelu naisen tai tytön sukuelinten silpomistarkoituksessa kriminalisoidaan teon valmisteluna.”

Oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivulla 69 lausuttuun. Valmistelukriminalisoinnit ovat Suomen rikosoikeusjärjestelmässä poikkeuksellisia, ja rangaistavuuden alan laajentamiseen koskemaan rikosten valmistelutoimia on perinteisesti suhtauduttu pidättyvästi (HE 141/2012 vp, s. 4–5 ja LaVM 8/2013 vp, s. 2). Lisäksi oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivulla 59 lausuttuun. Tunnusmerkistön kannalta riittävää ei olisi se, että henkilö uhkaa, ohjaa tai muuten pyrkii vaikuttamaan naisen tai tytön tahtoon, jos menettelyllä ei kuitenkaan ole naisen tai tytön tahtoon vaikutusta. Edelleen oi-

keusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivulla 58 lausuttuun. Esimerkiksi lentolipun ostaminen naiselle tai tytölle tämän ulkomaan matkaa varten ei olisi ulkomaille viemistä, jos tekijä ei lähde itse matkalle mukaan, mutta tällaisen menettelyn rangaistavuutta voitaisiin sen sijaan arvioida osana 1 kohdassa tarkoitettua, 6 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista yksityiskohtaisen suunnitelman laatimista.

Oikeusministeriö katsoo, että rikoksen valmistelun rangaistavuus merkitsee poikkeusta rikosoikeudellisen järjestelmän peruslähtökohdista ja että siksi kyseessä olevan valmistelukriminalisoinnin soveltamisalan rajaus on tehtävä erityisen harkitusti ottaen huomioon perusoikeuksien rajoitusedellytykset ja kriminalisointiperiaatteet, erityisesti painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimus ja suhteellisuusperiaate. Oikeusministeriö katsoo, että yrityksessä pakottaa tai taivutella nainen tai tyttö sukuelinten silpomiseen ilman, että menettelyllä on vaikutusta naisen tai tytön tahtoon, on kyse toiminnasta, joka on varsin kaukana päärikoksen toteutumisesta, eikä näyttövaikeuksilla voida katsoa olevan ratkaisevaa merkitystä tunnusmerkistön soveltamisalan rajauksen kannalta. Edellä todettu koskee soveltuvin osin myös ulkomaille viemisen suunnittelua naisen tai tytön sukuelinten silpomistarkoituksessa, jonka osalta sovellettavaksi voisi tulla 1 kohdassa tarkoitettu, 6 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen yksityiskohtaisen suunnitelman laatimista koskeva tekotapatunnusmerkki niissä tapauksissa, joissa menettely on siinä määrin lähellä päärikoksen toteutumista, vaarallinen ja moitittava, että rangaistusvastuu on perusteltu.

5.3 Ehdotettua naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevaa uutta rikoslain 21 luvun 6 c §:ää koskevat tulkinta- ja näyttökysymykset

Suomen Asianajajaliiton kirjallisessa lausunnossa (18.9.2024) todetaan seuraavaa: ”Silpomisen valmistelun kriminalisoinnin osalta todetaan, että odotettavissa on oikeudenkäynnissä runsaasti rajanvetokeskustelua siitä, mikä riittää täyttämään valmistelun tunnusmerkistön ja mikä on riittävä näyttö.”

Lisäksi sisäministeriön kirjallisessa lausunnossa (10.9.2024) todetaan, että ”[e]situtkintaviranomaisen näkökulmasta valmisteluluonteisiin rikoksiin liittyy aina jossain määrin näytön hankkimiseen liittyviä ongelmallisuuksia.”

Oikeusministeriö viittaa hallituksen esityksessä sivulla 52 lausuttuun.

Oikeusministeriö katsoo, ettei ehdotettuun rangaistussäännökseen liity sellaisia poikkeuksellisia tulkinta- tai näyttövaikeuksia, jotka johtaisivat tarpeeseen muuttaa ehdotettua sääntelyä.

5.4 Telekuuntelu ehdotetun naisen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan uuden 6 c §:n yhteydessä

Lapsiasiavaltuutetun kirjallisessa lausunnossa todetaan, että ”[l]apsiasiavaltuutettu ehdottaa valiokunnalle harkittavaksi, tulisiko silpomisen valmistelun selvittelyn yhteydessä sallia telekuuntelu. Tässä yhteydessä olisi tehtävä vielä tarkempi vaikutusarviointi”. Lausunnossa ehdotusta perustellaan valmistelurikoksen selvittämisen vaikeudella, silpomisen ennaltaehkäisyn tärkeydellä ja sillä, että silpomisen valmistelua koskevassa säännöksessä ehdotetaan ankarampaa rangaistusasteikkoa kuin mikä on rikoslain 21 luvun 6 a §:n mukaisessa törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelussa.

> **Oikeusministeriö** viittaa esityksessä sivulla 62 lausuttuun. Esityksessä ehdotetaan, että telekuunteluun voitaisiin antaa lupa myös tapauksissa, joissa on syytä epäillä henkilöä rangaistavaksi säädettäväksi ehdotetusta naisen sukuelinten silpomisesta. Voimassa olevan pakkokeinolain (806/2011) sääntelyn mukaan tämä on mahdollista törkeän pahoinpitelyn osalta.
>
> Oikeusministeriö tuo esiin, että voimassa olevan pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan telekuuntelu on mahdollista myös silloin, kun kyse on tapon, murhan tai surman valmistelusta. Törkeän pahoinpitelyn valmistelun osalta mahdollisuutta telekuunteluun ei sen sijaan ole. Esityksessä omaksuttu ratkaisu vastaa näitä lähtökohtia.

5.5 Alle 18-vuotiaaseen kohdistuneen naisen sukuelinten silpomisen valmistelurikoksen eri tekotapoja koskevat vanhentumisajan alkamisajankohdat

Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjallisessa lausunnossa (10.9.2024) katsotaan, että myös ehdotetun 6 c §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien tekotapojen osalta syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohdan tulisi alkaa siitä, kun asianomistaja on täyttänyt 18 vuotta. Myös Naisjärjestöjen Keskusliiton kirjallisessa lausunnossa (5.9.2024) suositellaan, että kaikkien rikoslain 21 luvun ehdotetun 6 c §:n 1 momentin eri kohtien naisen sukuelinten silpomisen valmistelurikoksen tekotapojen, jotka kohdistuvat alle 18-vuotiaaseen henkilöön, syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohta alkaisi siitä, kun asianomistaja on täyttänyt 18 vuotta.

> **Oikeusministeriö** viittaa esityksessä sivuilla 27, 40 ja 54 lausuttuun. Esityksessä ehdotetaan erityistä syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohtaa naisen sukuelinten silpomisen valmistelurikoksen osalta vain siltä osin, kun on kyse tytön tai naisen pakot-

tamisesta tai taivuttamisesta alistumaan naisen sukuelinten silpomiseen. Tämän ehdotuksen taustalla on NKV-direktiivin asettamien velvoitteiden huomioon ottaminen. Suomessa ei ole käytännön tarvetta ulottaa erityistä syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohtaa muihin naisen sukuelinten silpomisen valmistelurikoksen muotoihin. Ehdotetun 6 c §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa on kyse NKV-direktiiviä laajemmasta kansallisesta sääntelystä, johon on perusteltua soveltaa yleisiä vanhentumissääntöjä. Oikeusministeriö katsoo, että näiltä osin on perusteltua pitäytyä kansallisen vanhentumisjärjestelmän lähtökohdissa.

5.6 Lapsensurmaa koskevan säännöksen kumoamisen tarpeellisuus ja kumoamisesityksen perustelut

Professori Kimpimäen kirjallisessa lausunnossa (17.9.2024) nostetaan esille, että lapsensurmaa koskevan säännöksen kumoamisehdotuksen perusteluissa kiinnitetään vähemmän huomiota lapsensurmasäännöksen sijaan sovellettavaksi tulevan tunnusmerkistön valintaan. Tähän olisi Kimpimäen mukaan ollut perusteltua ottaa kantaa etenkin siksi, että surmasäännöstä sovelletaan Suomessa erittäin vähän. Lisäksi professori Kimpimäki toteaa kirjallisessa lausunnossaan esitetyn muutoksen tavoitteiden ja vaikutusten osalta pitävänsä esityksen perusteluja ristiriitaisina ja esitettyjä eri ikäisten lasten yhdenvertaiseen kohteluun liittyviä perusteluja pitkälti näennäisinä, koska nykyisen lapsensurmasäännöksen soveltamiseen johtaneet seikat jatkossakin huomioitaisiin ainakin syyntakeisuusarvioinnissa ja rangaistuksen määräämisessä, eikä oikeustilan ankaroittamista nykyisestä tavoitella. Professori Kimpimäki toteaa lausunnossaan, ettei ole täysin vakuuttunut uudistuksen tarpeellisuudesta tai lapsensurmasäännöksen kumoamisesityksen perusteluista. Kimpimäki katsoo, että nykyisin lapsensurmana tuomittaviin tapauksiin liittyvät erityispiirteet on kyllä sinänsä mahdollista huomioida syyntakeisuusarvioinnin ja tunnusmerkistövalinnan kautta sekä rangaistuksen määräämisessä, mutta uudistukseen liittyy riski sellaisesta oikeustilan ankaroitumisesta, jota tällä uudistuksella ei ainakaan julkilausutusti tavoitella.

Oikeusministeriö viittaa esityksen sivuilla 54–55 lausuttuun. Esityksen perusteluiden mukaan lapsensurmasäännöksen tarkoittama teko tulisi jatkossa sovellettavaksi yleisten tahallisia henkirikoksia koskevien säännösten kautta, joita ovat tappo, murha ja surma. Tapaukseen sovellettava rangaistussäännös määräytyy tällöin normaaliin tapaan rikosoikeudenkäynnissä.

Oikeusministeriö toteaa, että lapsensurmasäännöksen kumoamisen tavoitteena on korostaa vastasyntyneen lapsen hengen suojaa rinnastamalla heidät muihin henkirikoksen

uhreihin ja selkeyttää rikoslakia. Oikeusministeriö viittaa esityksen sivuilla 30–31 todettuun siitä, että kun lapsensurmasäännöksen tarpeellisuutta on aikaisemmin arvioitu, erillissäännös haluttiin säilyttää, sillä rikosnimellä ja teon lievemmällä rangaistavuudella katsottiin olevan olennainen merkitys rikokseen pääsääntöisesti syyllistyneiden hyvin nuorten äitien tulevaisuuden kannalta (ks. HE 94/1993 vp, s. 95/I). Tällaista perustelua ei voida enää pitää tarkoituksenmukaisena eikä lapsensurmaa koskevalle erillissäännökselle voida katsoa olevan perusteltua tarvetta.

Professori Kimpimäen esille nostaman teon ankaroitumista koskevan riskin osalta oikeusministeriö viittaa esityksen perusteluihin, joissa todetaan, että muutoksen myötä lapsensurmaa vastaavasta teosta olisi mahdollista tuomita ankarampia rangaistuksia, koska yleisten tahallisia henkirikoksia koskevien rikosten rangaistusasteikot ovat korkeampia kuin lapsensurman rangaistusasteikko. Edelleen perusteluiden mukaan muutoksen tarkoituksena ei kuitenkaan olisi lähtökohtaisesti ankaroittaa lapsensurmasta tuomittavia rangaistuksia. Näin todetaan myös esityksen sivuilla 35 ja 36. Lisäksi esityksen perusteluiden mukaan lapsensurmaa vastaavista teoista voitaisiin tuomita alempi rangaistus kuin yleisesti alentuneesti syyntakeisena tehdyissä henkirikoksissa tuomitaan.

5.7 Pakottavan kontrollin kriminalisoiminen

Amnesty International Suomen osaston kirjallisessa lausunnossa (10.9.2024) tuodaan esiin, että myös pakottava kontrolli olisi kriminalisoitava.

Oikeusministeriö toteaa, että pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan tarve pakottavan kontrollin kriminalisoinnille selvitetään.